

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

Ayurvedic Diagnosis and Treatment

Diagnosis in Ayurveda is based on the ancient conception of ailments in the body generated by three primary kinds of elemental humours: those that accrue from kapha (phlegm), those that are generated by pitta (bile) and, those that result from imbalance of the vata (air). The primary cause of an ailment in the body is regarded as an imbalance between these three fundamental elements. Diagnosis, again, involves three kinds of preliminary tests: by examining the pulse, by looking at the physical features of the patient, and by asking pertinent questions to the patient. While this may sound fairly simple, the exact method of examining the pulse, for example, comes from a long period of experience. Similarly, drawing conclusions from the physical appearance of the patient requires a lot of knowledge and experience. These video clips throw some light on how Ayurvedic doctors use this knowledge for patient treatment.

AYURVEDIC MEDICINES AND FEE STRUCTURE

Video URI: hdl.handle.net/2152/65550

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	2
Hindi Questions	3
Urdu Transcription.....	5
Urdu Vocabulary	6
Urdu Questions	7

Hindi Transcription

ये बतायें कि पौराणिक काल में जब हमारे जो पूर्वज आयुर्वेद में जब... जी... जी... उसका सहारा लेते थे... जी... तो जड़ी-बूटियां कहते थे हिमालय से लेकर आते हैं... जी... यहां से भी, पर्वतों से लेकर आते थे... जी... जी... तो आज की स्थिति क्या है? आज के परिवेश में ये दवाईयां किस तरह से आती हैं? दवाईयां आजकल, कल्टीवेशन होता है मैडिसन्स का, और अलग से, जैसे अनाज की मंडी होती है, ऐसे मैडिसन्स का भी थोक मार्किट होता है... यहां देहली में भी खारी बावरी में बहुत बड़ा मार्किट है मैडिसन्स का... तो यहां जो मैडिसन्स जो, जैसे इस पार्ट में नहीं होती हैं, तो वो और जगह से मंगाते हैं वहां पे... तो उसका वितरण कैसे, आपके पास एक स्टॉक आता है, फिर आप उसी हिसाब से... अ... मतलब जो कूड मैडिसन्स होती हैं, अगर आपको जड़ी-बूटी ही यूज करनी है तो वो भी आपको मार्किट में मिल जाती हैं... बाकी जैसे ये हमारा एम.सी.डी. का आयुर्वेदिक डिस्पेंसरी है, इसमें प्रिपेयर्ड मैडिसन्स आती हैं, जैसे सीरप है... ये फार्मैसी में प्रिपेयर्ड होते हैं और वहां से फार्मैसी वाले परचेस करते हैं, डिपार्टमेंट परचेस करता है, वो यहां पे हम मंगाते हैं इंडेंट के थ्रू और जो पेशेंट्स में यहां डिसबर्स करते हैं... क्या कोई, किसी प्रकार का यहां पर बीमा लेना पड़ता है पेशेंट के लिये, या ऐसा कुछ जरूरी नहीं है? नहीं, ऐसा कुछ नहीं है... ऐसा कुछ नहीं है... यहां फीस का निर्धारण कैसे होता है? एम.सी.डी.... अ... इट इज़ फ्री ऑफ कॉस्ट... यहां पे कोई फीस नहीं है... कोई फीस नहीं है यहां पे... और आपके इस पूरे दफ्तर में क्या-क्या सुविधायें हैं? कितने लोग आपके साथ काम करते हैं? यहां पे एक कंपाउन्डर है और एक नर्स है, एक पीयन है... बस... जी... कुल चार हैं आप पूरा... जी... एक वॉल्यूम के हिसाब से कहें तो कितने, अमूमन, अमूमन कितने पेशेंट आते होंगे आपके पास? पेशेंट फौट्री तक आ जाते हैं... चालीस तक आ जाते हैं... दिन में... प्रतिदिन... यहां सुबह नौ बजे से तीन बजे तक ओ.पी.डी. होती है, सिर्फ ओ.पी.डी. की सुविधा है यहां पे... तीन बजे तक आ जाते हैं... जो मैडिसन्स यहां पे अवेलेबल होती हैं वो हम यहां से दे देते हैं, बाकी जो अगर पेशेंट को...

Hindi Vocabulary

Puranic era	पौराणिक काल
Ancestor	पूर्वज
Support	सहारा
Herbs	जड़ी-बूटियां
Himalayas	हिमालय
Mountains	पर्वतों
Today's situation	आज की स्थिति
In today's environment	आज के परिवेश में
Grain market	अनाज की मंडी
Wholesale market	थोक मार्किट
Send for from other places	और जगह से मांगते हैं
Distribution	वितरण
According to that	उसी हिसाब से

Herbs	जड़ी-बूटी
Rest	बाकी
Ayurvedic dispensary	आयुर्वेदिक डिस्पेंसरी
Insurance	बीमा
This is nothing	ऐसा कुछ नहीं है
Determine fees	फीस का निर्धारण
There are no fees	कोई फीस नहीं है
Office	दफ्तर
Facilities	सुविधायें
Total	कुल
Usually	अमूमन
Daily	प्रतिदिन
Only, just	सिर्फ
Facilities, conveniences	सुविधा
Until three o'clock	तीन बजे तक

Hindi Questions

आयुर्वेद के संदर्भ में “Prevention is better than cure” का क्या मतलब है?

- 1 अपने खाने का ध्यान रखना चाहिये
- 2 अपने रहने का ध्यान रखना चाहिये
- 3 ऊपर दिये गए सब
- 4 अपने परिवेश का ध्यान रखना चाहिये

आजकल दवाइयाँ कहाँ से आती हैं?

- 1 मैडिसिन्स की थोक मार्किट से
- 2 फ़ारमेसी
- 3 सब जगह से*
- 4 एम.सी.डी की आयुर्वेदिक डिस्पेंसरी से

मरीज़ से फ़ी कितनी लेते हैं?

1 पाँच सौ रुपये

2 दो सौ रुपये

3 फ़ी दी जाती है

4 एक हज़ार रुपये

Urdu Transcription

آہار ویہار، مطلب آپ کو کیا کھانا چاہئیے، کیا نہیں کھانا چاہئیے، کیسے رہنا چاہئیے، کیسے آپ کا پلویش ہونا چاہئیے، سب سے پہلے ان چیزوں پہ دھیان دیا جاتا ہے، تاکہ آپ بیمار ہی نہ ہوں، اور اگر آپ بیمار ہو گئے تو پھر اس کے بعد۔۔۔ اتوراسویکار پر شمنم۔۔۔

آپ یہ بتائیں کہ جب پورانک کال میں جب ہمارے جو پوروج آبرویدہ میں جب۔۔۔

جی۔۔۔ جی۔۔۔ اس کا سہارا لیتے تھے۔۔۔

جی۔۔۔

تو جڑی بوٹیاں کہتے تھے ہمالیہ سے لے کر آتے ہیں۔۔۔

جی۔۔۔

یہاں سے بھی، پروتین سے لے کر آتے تھے۔۔۔

جی۔۔۔ جی۔۔۔

تو آج کی ستھتی کیا ہے؟ آج کے پرویش میں یہ دوائیاں کس طرح سے آتی ہیں؟

دوائیاں آج کل، کلٹویشن ہوتا ہے میڈسنس کا، اور الگ سے، جیسے اناج کی منڈی ہوتی ہے، ایسے میڈسنس کا بھی تھوک مارکٹ ہوتا ہے۔۔۔ یہاں دہلی میں بھی کھاری باوری میں بہت بڑا مارکٹ ہے میڈسنس کا۔۔۔ تو یہاں جو میڈسنس جیسے اس پارٹ میں نہیں ہوتی ہیں، تو وہ اور جگہ سے منگاتے ہیں وہاں سے۔۔۔

تو اس کا وترن کیسے، آپ کے پاس ایک اسٹاک آتا ہے، پھر آپ اسی حساب سے۔۔۔

مطلب جو کروڈ میڈسنس ہوتی ہیں، اگر آپ کو جڑی بوٹی ہی یوز کرنی ہے تو وہ بھی آپ کو مارکٹ میں مل جاتی ہیں۔۔۔ باقی جیسے یہ ہمارا ایم۔سی۔ ڈی۔ کا آبرویدک ڈسپینسری ہے، اس میں پرپیروڈ میڈسنس آتی ہیں، جیسے سیرپ ہے۔۔۔ یہ فارمیسی میں پرپیروڈ ہوتے ہیں اور وہاں سے فارمیسی والے پرچیس کرتے ہیں، ڈپارٹمنٹ پرچیس کرتا ہے، وہ یہاں پہ ہم منگاتے ہیں انڈینٹ کے تھرو اور جو پیشینٹ میں یہاں ڈسبیرس کرتے ہیں۔۔۔

کیا کوئی، کسی پرکار کا یہاں پر بیما لینا پڑتا ہے پیشنٹس کے لئے، یا ایسا کچھ ضروری نہیں ہے؟

نہیں، ایسا کچھ نہیں ہے۔۔۔ ایسا کچھ نہیں ہے۔۔۔

یہاں فیس کا نردھارن کیسے ہوتا ہے؟

ایم۔سی۔ ڈی۔۔۔ اٹ از فری آف کاسٹ۔۔۔ یہاں پہ کوئی فیس نہیں ہے۔۔۔ کوئی فیس نہیں ہے یہاں پہ۔۔۔

اور آپ کے اس پورے دفتر میں کیا کیا سودھائیں ہیں؟ کتنے لوگ آپ کے ساتھ کام کرتے ہیں؟

یہاں پہ ایک کمپاؤنڈر ہے اور ایک نرس ہے، ایک پین ہے۔۔

بس۔۔

جی۔۔

انہیں چار میں آپ یہ پورا۔۔

جی۔۔

ایک والیوم کے حساب سے کہیں تو کتنے، عموماً، عموماً کتنے پیشنٹس آتے ہونگے آپ کے پاس؟

پیشنٹ فورٹی تک آجاتے ہیں۔۔ چالیس تک آجاتے ہیں۔۔

دن میں۔۔

پریتدن۔۔

Urdu Vocabulary

Puranic era	پورانک کال
Ancestor	پروج
Support	سہارا
Herbs	جڑی بوٹیاں
Himalayas	ہمالیہ
Mountains	پروتوں
Today's situation	آج کی ستھتی
In today's environment	آج کے پرویش میں
Grain market	اناج کی منڈی
Wholesale market	تھوک مارکٹ
Send for from other places	اور جگہ سے مانگتے ہیں
Distribution	وترن
According to that	اسی حساب سے
Herbs	جڑی بوٹی
Rest	باقی

Ayurvedic dispensary	آیورویڈک ڈسپینسری
Insurance	بیما
This is nothing	ایسا کچھ نہیں ہے
Determine fees	فیس کا نردھارن
There are no fees	کوئی فیس نہیں ہے
Office	دفتر
Facilities	سویڈھائیں
Total	کل
Usually	عموماً
Daily	پرتدن
Only, just	صرف
Facilities, conveniences	سویڈھا
Until three o'clock	تین بجے تک

Urdu Questions

آج کل دوائیاں کہاں سے آتی ہیں؟

- 1 میڈسنس کی تھوک مارکٹ سے
- 2 فارمیسی
- 3 ان سب جگہ سے
- 4 ایم. سی. ڈی. کی آیورویڈک ڈسپینسری سے

مریض سے فی کتنی لیتے ہیں؟

- 1 پانچ سو روپیہ
- 2 دو سو روپیہ
- 3 فری دی جاتی ہے
- 4 دو ہزار روپیہ